

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Migracións e mercado de traballo	Código	615525016		
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Segundo	Optativa	6	
Idioma	Inglés				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación				
Coordinación	Oso Casas, Laura	Correo electrónico	laura.oso@udc.es		
Profesorado	Oso Casas, Laura	Correo electrónico	laura.oso@udc.es		
Web	http://www.esomi.es				
Descrición xeral	A materia Migración e Mercado de traballo aborda as principais teorías explicativas sobre a inserción laboral da poboación migrante, no marco dos diferentes sistemas migratorios, profundando no modelo do Sur de Europa e facendo especial fincapé no caso español. Analiza as traxectorias laborais e de mobilidade social dos migrantes cun enfoque de xénero e intergeneracional. Brinda as ferramentas metodolóxicas necesarias para poder analizar, desde un punto de vista cualitativo (historias de vida), as traxectorias laborais e de mobilidade social da poboación migrante.				

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	CE1 - Determinar as dimensións e categorías axeitadas para o diagnóstico e a análise científica das situacións de exclusión social.
A5	CE5 - Interpretar as situacións e os procesos de marxinação social e económica de colectivos desde unha perspectiva histórica e macroestrutural.
A10	CEM2 - Dominar as principais ferramentas conceptuais e técnicas que permiten definir un colectivo e unha problemática migratoria como obxecto de estudo e análise.
A11	CEM3 - Demostrar un coñecemento avanzado e crítico sobre as teorías e os debates académicos actuais de maior relevancia sobre as dinámicas migratorias e os procesos de integración dos colectivos migrantes.
A14	CEM6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito da análise das migracións internacionais e do traballo con colectivos migrantes.
B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B2	CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional.
B3	CB3 - Seleccionar o marco científico adecuado para avaliar as evidencias dispoñibles e postular hipóteses razoadas sobre a avaliación previsible dos feitos sociais estudados.
B4	CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora.
B13	CX1 - Comprender e integrar coñecementos complexos para traducilos en propostas de investigación e programas de intervención en contextos sociais problemáticos.
B15	CX3 - Diseñar, aplicar e avaliar proxectos de investigación en ciencias sociais relacionados cos procesos e as situacións de exclusión social.
B19	CX7 - Dar respostas innovadoras e orixinais ante situacións problemáticas emerxentes relacionadas coa exclusión social.
B21	CX9 - Aplicar unha perspectiva interdisciplinar na análise e a valoración de problemáticas de exclusión e políticas sociais de inclusión e cohesión.
B22	CX10 - Recoñecer e valorar os xuízos de valor e as evidencias nos argumentos que sosteñen as descripcións e políticas sobre a realidade social.
C2	CT2 ? Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	CT3 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.

C5	CT5 - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	CT6 -Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables.

Resultados da aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título		
Ao finalizar a materia, o alumnado será capaz de:		AM1	BM1	CM2
		AM5	BM2	CM3
- Interpretar como os mercados de traballo explican as dinámicas migratorias internacionais.		AM10	BM3	CM5
- Analizar a inserción dos migrantes no mercado de traballo e o seu impacto na desigualdade e nas traxectorias de mobilidade social.		AM11	BM4	CM6
- Familiarizarse coas principais ferramentas metodolóxicas (historia de vida) para o estudo das traxectorias laborais e de mobilidade social da poboación migrante.		AM14	BM13	
			BM15	
			BM19	
			BM21	
			BM22	

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Teorías explicativas da inserción laboral dos migrantes	A Teoría Neoclásica A Teoría da Segmentación do mercado de traballo Teoría do Exército de Reserva
2. Sistemas migratorios e mercados de traballo: o modelo do Sur de Europa	Sur de Europa: da emigración á inmigración Características do modelo migratorio do Sur de Europa Mercados de traballo e inmigración no Sur de Europa
3. Principais sectores de emprego de poboación migrante: enfoque de xénero	Aproximación teórica á inserción laboral por xénero dos migrantes Servizo doméstico e coidados Agricultura e construción Migración cualificada
4. Migración, mercado de traballo e mobilidade social	A relación entre a mobilidade espacial e social As dimensións da mobilidade social nun contexto transnacional Estratexias inter-xeracionais de mobilidade social da poboación migrante
5. Ferramentas metodolóxicas para o estudo da migración e o mercado de traballo	A historia de vida aplicada ao estudo das traxectorias laborais e da mobilidade social da poboación migrante

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Lecturas	A11	0	40	40
Traballos tutelados	A1 A5 A10 A14 B1 B2 B3 B4 B13 B15 B19 B21 B22 C2 C3	0	60	60
Discusión dirixida	A8 A9 A35 B8 B12 B13 B15 B20 B27 C4 C7 C8	10	0	10
Sesión maxistral	C5 C6	36	0	36
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
Lecturas	A profesora recomendará unhas lecturas que deberán ser lidas polos alumnos. A listaxe de lecturas será publicado na plataforma virtual.
Traballos tutelados	A materia avaliarase a través da realización dun traballo escrito individual, no que se relacionarán os diferentes contidos da materia (teóricos e prácticos) As instrucións para a realización do traballo compartiranse a través da plataforma virtual, a través dunha actividade habilitada ao respecto
Discusión dirixida	Só para alunado dá modalidade presencial: levará a cabo un debate en clase sobre os contidos impartidos nas sesións maxistrais. Só para alunado dá modalidade online: levará a cabo un debate, nos foros virtuais habilitados para iso na aplicación virtual, sobre os contidos de cada un dos temas do curso
Sesión maxistral	Só para alun@s da modalidade presencial: Os distintos temas da materia serán presentados en clase a través de sesións interactivas, onde se fomentará o debate e a participación activa do alumnado nas diferentes sesións.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O alumnado poderá solicitar atención personalizada (presencial ou online) para a tutorización dos traballos (previa cita por email)

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Discusión dirixida	A8 A9 A35 B8 B12 B13 B15 B20 B27 C4 C7 C8	Só para alunado da modalidade presencial: os alunado deberán participar activamente nos debates sobre os contidos traballados en clase. Só para alunado online: O deberán participar activamente e contestar a todas as preguntas de debate que se colgarán nos foros habilitados ao efecto en la plataforma virtual.	10
Traballos tutelados	A1 A5 A10 A14 B1 B2 B3 B4 B13 B15 B19 B21 B22 C2 C3	MODALIDAD PRESENCIAL E ONLINE: A materia avaliarase a través da realización dun traballo escrito individual, no que se relacionarán os diferentes contidos da materia (teóricos e prácticos) As instrucións para a realización do traballo compartiranse a través da plataforma virtual.	90

Observacións avaliación

A avaliación non é continua. A materia avaliarase a través da realización dun traballo escrito individual, no que se relacionarán os diferentes contidos da materia (teóricos e prácticos). As instrucións para a realización do traballo compartiranse a través da plataforma virtual. Esta proba será o 90% da nota. Para os alumnos online o 10% restante avaliarase a través da discusión no foro virtual e para os alumnos presenciais a partir da participación na discusión dirixida en clase presencial ou Teams.

A avaliación do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia será igual que a do alumnado con dedicación completa.

Na 2ª oportunidade, os criterios de avaliación e os traballos cualificables serán iguais aos propostos para a 1ª convocatoria.

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<p>-Baldwin-Edwards, Martin (1998) Where Free Markets Reign: Aliens in the Twilight Zone, <i>South European Society and Politics</i>, 3:3, 1-15, DOI: 10.1080/13608740308539545-Bernardi, Fabrizio, Luis Garrido and Maria Miyar (2011): The Recent Fast Upsurge of Immigrants in Spain and Their Employment Patterns and Occupational Attainment, <i>International Migration Vol. 49 (1)</i>.-Braverman, Harry (1983): ?Trabajo y fuerza de trabajo?, en Toharia, Luis (comp.), <i>El mercado de Trabajo: Teorías y aplicaciones. Lecturas seleccionadas</i>, Madrid: Alianza Editorial, pp. 129-192.-Cachón, Lorenzo (2002): ?La formación de la ?España inmigrante?: mercado y ciudadanía?, <i>Revista Española de Investigaciones Sociológicas</i>, 97: 95-126.-Carrasco, C. y García Serrano, C. (2012). <i>Inmigración y Mercado de Trabajo. Informe 2011. Documentos del Observatorio Permanente de la Inmigración</i>, nº28. Ministerio de Empleo y Seguridad Soc.-Castles, S. K. (1984). Los trabajadores inmigrantes y la estructura de clases en la Europa Occidental (No. 331.5444 C3).-Catarino, C. (2000). La inmigración femenina en Madrid y Lisboa: hacia una etnización del servicio doméstico y de las empresas de limpieza. <i>Papers: revista de sociología</i>, (60), 183-207.-King, R. (2000). Southern Europe in the changing global map of migration. In <i>Eldorado or Fortress? Migration in Southern Europe</i> (pp. 3-26). Palgrave Macmillan UK.-King, R., & Zontini, E. (2000). The role of gender in the South European immigration model. <i>Papers: revista de sociología</i>, (60), 35-52.-Kogan, Irena (2006): Labor Markets and Economic Incorporation among Recent Immigrants in Europe, <i>Social Forces</i>, Vol. 85, No. 2 (Dec., 2006), pp. 697-721-LAFLEUR, J. M.; STANEK, M. y VEIRA, A. (2017) : ?South-North Labour Migration Within the Crisis-Affected European Union: New Patterns, New Contexts and NewChallenges?. In <i>South-North Migration of EU Citizens in Times of Crisis</i>. Springer International Publishing, pp. 193-214.-Muñoz Comet, Jacobo (2013): ?La salida del desempleo de extranjeros y españoles. Efectos del contexto económico?, <i>Revista Española de Investigaciones Sociológicas</i>, 142: 47-70- Muñoz Comet, Jacobo (2014): ?¿Qué trabajos ocupan quienes abandonan el desempleo? Diferencias entre extranjeros y españoles en un contexto de cambio económico?, <i>Revista Internacional de Sociología</i>, 72(2): 353-376-Muñoz Comet, Jacobo (2016): ?El capital humano de los inmigrantes adultos en España. ¿Quiénes vuelven a estudiar??. <i>Panorama Social</i>, 24: 167-181-Muñoz-Comet, Jacobo (2016): Potential Work Experience as Protection against Unemployment: Does it bring Equal Benefit to Immigrants and Native Workers?, <i>European Sociological Review</i>, 2016, 1?15. Doi: 10.1093/esr/jcv137-Oso Casas, L. (2001). ULLOA JIMENEZ M. Tráfico e inmigración femenina desde la voz de las mujeres inmigrantes. Tráfico e inmigración de mujeres en España: colombianas y ecuatorianas en los servicios domésticos y sexuales. Madrid: ACSUR, 65-118.-OSO, L. (2011) Tortoises and Elephants in the Fight for Family Social Mobility: Second Generation Spanish Migrants in France and their Desire to ?Return?. <i>Journal of Mediterranean Studies</i>. Vol.20,nº2:207-230-Oso, L. y Parella, S. (2012). <i>Inmigración, Género y Mercado de trabajo: una panorámica de la investigación sobre la inserción laboral de las mujeres en España</i>.. <i>Cuadernos de Relaciones Laborales</i>, 30, 1, p.249-259.-OSO, L., (2010) Money, sex, love and the family: economic and affective strategies of Latin American sex workers in Spain. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i>, 36 (1): 47-65.-Oso, L.; Suárez-Grimalt, L. (2017): Mlgratlon and Intergeneratlonal strategles for social mobility: theoretical and methodological challenges, <i>MIGRACIONES</i> 42 (2017). ISSN: 2341-0833, DOI: mig.i42.y2017.002-Oso, Laura (2016): Transnational Social Mobility Strategies and Quality of Work Among Latin-American Women Sex Workers in Spain, <i>Sociological Research Online</i>, 21 (4), 11.-Oso, Laura y Catarino, Christine (2013): ?From Sex to Gender: The Feminisation of Migration and Labour-Market Insertion in Spain and Portugal?, <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i>, Volume 39, Issue 4: 625-647. Special Issue: Gendered Mobilities and Work in Europe, 18 Diciembre 2012 (online), 13 marzo 2013 (print)-Piore, Michael (1975): ?Notas para una teoría de la estratificación del mercado de trabajo?. En L. Toharia (comp.) <i>El mercado de trabajo. Teorías y aplicaciones</i>, Madrid: Alianza Editorial, 1983.-Wilson, Kenneth L. and Alejandro Portes <i>Immigrant Enclaves: An Analysis of the Labor Market Experiences of Cubans in Miami</i>, <i>American Journal of Sociology</i>, Vol. 86, No. 2 (Sep., 1980), pp. 295-319</p>
<p>Bibliografía complementaria</p>	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Pobreza e desigualdade: debates, medicións e identificación de grupos en risco de exclusión/615525005

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia e teorías dos movementos migratorios/615525013

O modelo migratorio español/615525014

Materias que continúan o temario

Observacións

Recomendacións:1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia:1.1. Solicitarse en formato virtual e/ou soporte informático1.2. Realizarse a través da aula virtual, en formato dixital sen necesidade de imprimilos1.3. De se realizar en papel:- Non se empregarán plásticos.- Realizarse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a impresión de borradores.2.- Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural3.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais4.- Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarse linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores de ambos os sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnos e alumnas...)5.- Traballarse para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influirse na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas7. Facilitarse a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria8. Nas clases sosterase o principio de debate democrático, escoitando e respectando todas as opinións diversas ao redor dos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías